

Doanh nghiệp rút lui khỏi thị trường: Áp lực lớn nhưng cũng mở ra quá trình tái cấu trúc mới

06:36 09/05/2026

Bức tranh doanh nghiệp những tháng đầu năm 2026 đang cho thấy sự phân hóa ngày càng rõ nét khi số lượng doanh nghiệp rút lui khỏi thị trường tiếp tục tăng mạnh. Tuy nhiên, phía sau những con số đáng lo ngại ấy cũng phản ánh quá trình “thanh lọc” và tái cấu trúc đang diễn ra mạnh mẽ trong nền kinh tế, buộc doanh nghiệp phải thích nghi để tồn tại trong giai đoạn cạnh tranh khốc liệt hơn.

Hơn 108.000 doanh nghiệp rút lui sau 4 tháng đầu năm

Theo số liệu từ cơ quan thống kê, chỉ trong 4 tháng đầu năm 2026, cả nước có gần 108.900 doanh nghiệp rút lui khỏi thị trường dưới nhiều hình thức như tạm ngừng kinh doanh, chờ giải thể hoặc hoàn tất giải thể. Bình quân mỗi tháng có hơn 27.000 doanh nghiệp rời thị trường, phản ánh áp lực lớn mà cộng đồng doanh nghiệp đang phải đối mặt.

Trong đó, nhóm doanh nghiệp tạm ngừng kinh doanh tiếp tục chiếm tỷ trọng lớn nhất với hơn 72.000 đơn vị. Phần lớn là doanh nghiệp nhỏ và siêu nhỏ hoạt động trong các lĩnh vực thương mại, dịch vụ, xây dựng hoặc sản xuất quy mô nhỏ.

Hoạt động sản xuất – kinh doanh của doanh nghiệp nhỏ và vừa chịu nhiều áp lực trong bối cảnh thị trường cạnh tranh ngày càng khốc liệt

Theo giới chuyên gia, việc nhiều doanh nghiệp lựa chọn tạm dừng hoạt động là động thái nhằm giảm áp lực chi phí và bảo toàn dòng tiền trong bối cảnh sức mua hồi phục chậm, lãi vay còn cao và khả năng tiếp cận vốn chưa thực sự thuận lợi.

Không ít doanh nghiệp đang phải đối mặt cùng lúc với nhiều sức ép như giá nguyên liệu tăng, chi phí logistics neo cao, đơn hàng sụt giảm và khả năng xoay vòng vốn khó khăn hơn trước. Khi nguồn lực tài chính dần cạn kiệt, nhiều doanh nghiệp buộc phải thu hẹp quy mô hoặc đóng cửa để hạn chế thua lỗ.

Đáng chú ý, xu hướng chuyển từ trạng thái “tạm ngừng” sang “giải thể hoàn toàn” đang có dấu hiệu gia tăng. Điều này cho thấy sức chống chịu của một bộ phận doanh nghiệp đã suy giảm đáng kể sau thời gian dài chịu tác động từ biến động kinh tế và thị trường.

Làn sóng doanh nghiệp rút lui không chỉ tác động đến hoạt động sản xuất – kinh doanh mà còn kéo theo nhiều hệ lụy như áp lực việc làm, suy giảm nguồn thu ngân sách và nguy cơ đứt gãy chuỗi cung ứng tại một số ngành nghề.

Dù vậy, thị trường vẫn ghi nhận những tín hiệu tích cực ở chiều ngược lại. Trong 4 tháng đầu năm, số doanh nghiệp thành lập mới và quay trở lại hoạt động đạt hơn 119.000 đơn vị, tăng mạnh so với cùng kỳ năm trước. Điều này cho thấy niềm tin kinh doanh chưa mất đi mà đang diễn ra sự dịch chuyển mạnh về cấu

trúc thị trường.

Nhiều doanh nghiệp mới hiện tập trung vào các lĩnh vực có tiềm năng tăng trưởng cao như thương mại điện tử, công nghệ số, logistics, kinh tế xanh và nông nghiệp công nghệ cao. Đây được xem là dấu hiệu cho thấy dòng vốn và nguồn lực đang có xu hướng dịch chuyển sang các mô hình kinh doanh linh hoạt, thích ứng nhanh hơn với xu hướng tiêu dùng mới.

“Thanh lọc” để hình thành lớp doanh nghiệp thích ứng tốt hơn

Theo các chuyên gia kinh tế, việc doanh nghiệp rời thị trường tăng mạnh không hoàn toàn là tín hiệu tiêu cực mà còn phản ánh quá trình tái cấu trúc tự nhiên của nền kinh tế.

PGS.TS Ngô Trí Long cho rằng giai đoạn vừa qua chứng kiến nhiều doanh nghiệp phát triển dựa quá lớn vào tín dụng và đòn bẩy tài chính, trong khi nền tảng quản trị, năng lực công nghệ và khả năng chống chịu còn hạn chế. Khi môi trường kinh doanh thay đổi, những doanh nghiệp yếu kém khó tránh khỏi nguy cơ bị đào thải.

“Đây là quá trình sàng lọc tất yếu của kinh tế thị trường. Những doanh nghiệp không đủ năng lực thích ứng sẽ buộc phải rời cuộc chơi để nhường chỗ cho mô hình kinh doanh hiệu quả hơn”, ông Long nhận định.

Trong bối cảnh hiện nay, áp lực cạnh tranh không chỉ đến từ chi phí hay thị trường tiêu thụ mà còn đến từ tốc độ chuyển đổi số và xu hướng phát triển xanh. Doanh nghiệp muốn tồn tại buộc phải thay đổi mô hình quản trị, tinh gọn bộ máy và nâng cao năng suất hoạt động.

Theo Liên đoàn Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (VCCI), khu vực doanh nghiệp nhỏ và vừa hiện chiếm hơn 97% tổng số doanh nghiệp cả nước nhưng phần lớn có quy mô nhỏ, vốn mỏng và thiếu khả năng dự phòng rủi ro.

Nhiều doanh nghiệp vẫn phụ thuộc lớn vào vốn vay ngắn hạn trong khi khả năng tích lũy hạn chế. Chỉ cần doanh thu giảm hoặc chi phí đầu vào tăng mạnh trong thời gian ngắn là có thể rơi vào tình trạng mất cân đối dòng tiền.

Bên cạnh đó, quá trình chuyển đổi số cũng đang tạo ra khoảng cách lớn giữa các doanh nghiệp. Những doanh nghiệp chậm đổi mới dễ mất lợi thế cạnh tranh, trong khi nhiều đơn vị đầu tư công nghệ dàn trải nhưng thiếu hiệu quả lại phải gánh thêm áp lực chi phí.

Theo các chuyên gia, điều quan trọng hiện nay không chỉ là hỗ trợ doanh nghiệp “tồn tại”, mà còn phải giúp doanh nghiệp nâng cao năng lực cạnh tranh thực chất. Các chính sách hỗ trợ cần tập trung đúng trọng tâm như cải thiện khả năng tiếp cận vốn, giảm chi phí tuân thủ, hỗ trợ chuyển đổi số và nâng cao chất lượng quản trị.

Trong bối cảnh nền kinh tế bước vào giai đoạn cạnh tranh khốc liệt hơn, thị trường sẽ không còn chỗ cho những mô hình kinh doanh thiếu hiệu quả hoặc phụ thuộc hoàn toàn vào tăng trưởng nóng. Quá trình “thanh lọc” hiện nay có thể gây áp lực trong ngắn hạn, nhưng về dài hạn được kỳ vọng sẽ giúp hình thành lớp doanh nghiệp có sức chống chịu tốt hơn, đủ khả năng thích ứng với các biến động mới của thị trường.

Nam Sơn